

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

TE2024 –uudistus on sinänsä kannatettava. Työllisyyden vahvistamiseksi ja työllisyysasteen lisäämiseksi uudistus, jossa työllisyyspalvelut tuodaan kuntiin lähemmäksi asiakkaita, on keskeinen ja hyvä keino. Kunnissa on tehty vuosia töitä työllisyyden edistämiseksi ja on syntynyt erilaisia hyviä käytänteitä, joita tulee voida jatkossakin hyödyntää.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

Jotta asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa, tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että käytettävissä oleva rahoitus ja resurssit ovat riittävät.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

4.1.1 Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuun uudistaminen ja 4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Siirryttäessä kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin on myös järjestämisvastuun siirryttävä jokaiselle kunnalle. On tärkeää, että kunnat pystyvät muodostamaan oman näköisiä ja tarpeenmukaisia toimenpiteitä ja palveluita lakisääteisten palveluiden puitteissa ja aidosti myös vaikuttamaan niihin itse. Liian tiukasti ohjaavaa säätelyä tulee välttää. Uudistuksen lähtökohtana tulee olla kokeiluiden hyvät käytänteet ja niissä saavutetut toimintamallit ja palveluprosessit.

Erytisen tärkeänä nähdään toimivien lähipalveluiden saatavuus kunnassa. Osan siirtyvistä palveluista kunta voi tuottaa itse, mutta osa edellyttää laajempaa alueellista yhteistyötä ja nämä voidaan tuottaa sopimukseen perustuen. Pakollisia yhteistoiminta-alueita emme näe tarpeellisina, koska kunnat voivat tehdä sopimuksien myötä yhteistyötä palvelujen tuottamiseksi muutoinkin.

Vaatus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla, kuten hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms., joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä. Valtiolla on kuitenkin hyvä olla mahdollisuus varmistaa, että palvelut ja niiden saatavuus toteutuvat suunnitellulla tavalla. 20 000 (tai 17 000) henkilön työvoimapohjalle emme näe perustetta. Oleellisempaa on että palvelut saadaan tuotettua laissa vaaditulla tavalla ja tämän suhteen uskomme kuntien kykyyn tehdä yhteistyötä ja sopimuksia muiden kuntien kanssa.

Esityksessä pitää tuoda selkeämmin esille, mitkä tehtävät siirtyvät valtiolta kunnille, mitkä loppuvat ja mitä uusia tehtäviä tulee tilalle. Lisäksi pitää olla tiedossa, mikä on siirtyvien henkilöiden määrä eri tehtävissä. Siirtyviä tehtäviä tulee tarkastella asiakaslähtöisesti niin, että niistä muodostuu selkeä ja johdonmukainen palvelukokonaisuus.

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Siirtyvien tehtävien kustannuksien laskenta-ajankohtaa on syytä siirtää ja tehdä se vuoden 2024 talousarvioiden perusteella. TE-palveluissa on siirrytty uuteen asiakaspalvelumalliin, mikä on nostanut kustannuksia, eikä näy nykyisen lakiluonnoksen laskelmassa. Nykyisessä luonnoksessa rahoitusta lasketaan työkäisen väestön (70%) ja laajan työttömyyden (30%) määrien kautta. Rahoituksen suhteen olisi tärkeää ja perusteltua muuttaa laskennallista painotusta esitetystä 70/30 suhteesta 50/50 suhteeseen. Tämä toisi tarvittavaa liikkumavaraa suhdannevaihteluiden varalle ja turvaisi paremmin laadukkaiden palveluiden tuottamisen.

4.1.4. Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

Työttömyysturvaan liittyvää kunnan rahoitusvelvollisuutta tulee tarkastella uudelleen ja rahoitusvastuuta tulee siirtää myös hyvinvointialueille, jotka osittain asiakkaiden palveluista vastaavat. Kaikilla työttömillä työnhakijoilla ei ole edellytyksiä työllistyä avoimille työmarkkinoille.

Erityisesti on kiinnitettävä huomiota näihin tilanteisiin:

- o Kun henkilö on sairauslomalla, mutta ei saa sairauspäivärahaa ja on sen vuoksi työttömyysturvalla, ei kuitenkaan työmarkkinoiden käytettävissä. Kunnalla ei ole tässä tilanteessa mahdollisuutta vaikuttaa asiakkaan työllistymiseen.
- o Henkilö ei pääse eläkkeelle työkyvyttömyydestä huolimatta.
- o Kun henkilö on osa-aikatyössä ja saa sen vuoksi soviteltua työttömyysturvaa.
- o Kun henkilö on sosiaali- ja terveydenhuollon toimenpiteissä/tutkimuksissa, eikä sen vuoksi toistaiseksi työmarkkinoiden käytettävissä. Tällöin palvelutarpeet kohdistuu hyvinvointialueen tuottamille palveluille pääasiassa.

o Henkilö ei ole muutoin autettavissa työllisyyspalvelun keinoin esim. pitkäaikaisen päihdeongelman tai sairauksien takia. Näiden asiakkaiden tarvitsemat palvelut ovat käytännössä hyvinvointialueiden tuottamia palveluita.

Työllistymistä edistävien toimenpiteiden ajalle laajentunutta rahoitusvastuuta on hyvä tarkastella vielä uudelleen. Kannustavassa rahoitusjärjestelmässä on tärkeä huomioida positiiviset sijoittumiset myös laajemmin kuin pelkän työllistymisen näkökulmasta, kuten opintoihin sijoittuminen.

Palkkatuki

Kunnat ovat tähän saakka olleet merkittävässä roolissa heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työllistämässä palkkatuella. Esityksen mukaan kunnat eivät enää jatkossa saisi varsinaista palkkatukea. On kuitenkin tärkeää, että jonkinlainen tukityöllistämisen status edelleen kunnassa säilyy ja tätä kautta kunnan työllistämät henkilöt luetaan edelleen laajan työttömyyden määritelmän sisään kuuluviksi. Muutoin on riskinä, että kuntien oma työllistämistoiminta ja tätä kautta tapahtunut jatkopolutus kohti avoimia työmarkkinoita vaarantuu, heikentäen tällöin erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien tilannetta. Tämän kuntien tukityöllistämistatuksen tulee mahdollistaa varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuus jatkopolkuna työllistettäessä henkilöä avoimille työmarkkinoille.

4.1.10 Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta

On tärkeää, että tieto siirtyy tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan muuttaessa paikkakunnalta toiselle. Jotta asiakkaan tiedot olisivat varmasti käytettävissä riippumatta siitä mille paikkakunnalle asiakas muuttaa, on yhden järjestelmän malli perusteltu. Tämä tukee myös järjestelmän päivitettävyyttä ja ajanmukaisuutta sekä vertailukelpoisten tilastotietojen saatavuutta.

TE2024 -toimintaympäristö muodostuu monitoimijaiseksi verkostoksi. Näin ollen lainsäädännön tulee varmistaa, että tarpeellisia tietoja voidaan siirtää eri toimijoiden välillä laadukkaan, tavoitteellisen ja katkeamattoman asiakaspalvelun turvaamiseksi.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamisvaihtoehdot:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys:*

Kunnilla on perustuslaillinen oikeus järjestää toimintansa parhaaksi katsomallaan tavalla. Hallituksen esityksen ns. perälautamalli, jossa valtio määrää järjestämisalueesta, rikkoo tätä kuntien perustuslaillista oikeutta. Tässäkin yhteydessä voidaan luottaa kuntien omaan harkintaan ja kykyyn toteuttaa palvelut tarkoituksenmukaisella tavalla yksin tai yhdessä muiden kuntien kanssa.

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaisissa)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

-

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- valtakunnalliset tavoitteet
- työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät
- alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut

-

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

Työvoimakoulutuksen ajalta kunnalla ei tule olla työttömyysturvan rahoitusvastuuta, koska työvoimakoulutukseen (ml. rekrykoulutus) ohjaaminen parantaa asiakkaan työllistymismahdollisuuksia olennaisella tavalla ja on asiakaslähtöistä toimintaa.

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

Työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun ajalta kunnalla ei tule olla työttömyysturvan rahoitusvastuuta, koska kouluttautuminen parantaa asiakkaan työllistymismahdollisuuksia olennaisella tavalla ja on asiakaslähtöistä toimintaa.

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

Kunnat ovat tähän saakka olleet merkittävässä roolissa heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työllistämisessä palkkatuella. Esityksen mukaan kunnat eivät enää jatkossa saisi varsinaista palkkatukea. On kuitenkin tärkeää, että jonkinlainen tukityöllistämisen status edelleen kunnassa säilyy ja tätä kautta kunnan työllistämät henkilöt luetaan edelleen laajan työttömyyden määritelmän sisään kuuluviksi. Muutoin on riskinä, että kuntien oma työllistämistoiminta ja tätä kautta tapahtunut jatkopolutus kohti avoimia työmarkkinoita vaarantuu, heikentäen tällöin erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien tilannetta. Tämän kuntien tukityöllistämistatuksen tulee mahdollistaa varsinaisen palkkatuen myöntämisen mahdollisuus jatkopolkuna työllistettäessä henkilöä avoimille työmarkkinoille.

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien

kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

Kulukorvaus on pysynyt muuttumattomana niin pitkään, että se ei enää vastaa toimenpiteessä olevan kuluja. Kulukorvauksen tulisi vastata nykyistä tilannetta ja nousseita kustannuksia. Lisäksi omaehtoisen opiskelun ajalle tulisi palauttaa kulukorvaus, jotta kouluttautuminen olisi taloudellisesti kannustavaa.

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli
- eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta
- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta
- edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset

-

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

**Laki palkkaturvain muuttamisesta;
Laki merimiesten palkkaturvain muuttamisesta**

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työsopimuslain muuttamisesta;

Laki erityyppisopimuslain muuttamisesta

-

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;

Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta

-

Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;

Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta

-

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;

Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;

Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;

Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;

Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain muuttamisesta;

Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;

Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-

Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

-

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

-

Muut huomioon esityksestä

Kommentoitavaa:

-

Yrttikoski Mari
Sievin kunta - Kunnanhallitus